

Pedagogická koncepce Lesního klubu Felbiánek

Pedagogická koncepce LK Felbiánek (dále jen „LKF“) vychází z konceptu lesních mateřských škol, kdy výuka dětí probíhá převážně venku, v okolní přírodě, za každého počasí a v každém ročním období. Za tmy, nebo při velmi nepříznivém počasí probíhá výuka v zázemí LK.

Proč vzdělávat děti v přírodě?

Pobyť dětí v přírodě, zejména v lese, podporuje jejich kreativitu, schopnosti komunikace a plánování, sebedůvěru, vytrvalost a schopnost koncentrace. Dále děti inspiruje k tvůrčí činnosti, a tím k rozvoji manuální šikovnosti a fantazie. V neposlední řadě pohyb dětí venku zvyšuje jejich tělesnou a psychickou odolnost a celkově posiluje jejich imunitní systém. Proto je příroda a les vhodným a podnětným prostředím, ve kterém se děti cítí bezpečně a sebejistě a které jim zajišťuje možnost přirozeně se rozvíjet a vzdělávat.

Vzdělávací program LKF je maximálně přizpůsoben vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám předškolních dětí. Vychází ze základních principů a metodik Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání ([RVP PV](#), MŠMT), lesní pedagogiky, Intuitivní pedagogiky, Waldorfské a Montessori pedagogiky.

Metody a formy učení

V rámci výuky jsou uplatňovány aktivity spontánní i řízené, volná hra a aktivita nabízená pedagogem. Pedagog je průvodcem dítěte na jeho cestě za poznáním, probouzí v něm aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat.

Lesní pedagogika

Klademe si za cíl vypěstovat v dětech kladný vztah k přírodě a všemu živému, naučit děti vážit si přírody a chránit ji. Seznamujeme děti s flórou a faunou různorodých ekosystémů podložených místní geologickou skladbou, se základními koloběhy v přírodě a s přírodními živly. Zapojujeme děti do čištění lesa a účastníme se ekologicky zaměřených akcí organizovaných Správou CHKO Brdy či Vojenskými lesy a statky ČR.

Více informací zde: <https://www.lesnipedagogika.cz/>

Prožitkové a kooperativní učení

Děti získávají zkušenosti z přímých zážitků či prožitků, nejsou jim předkládány hotové informace, hračky, ani názory. Volná hra a aktivity v lese (v rámci nastavených pravidel) tak podporují přirozenou zvědavost dětí, touhu objevovat a poznávat nové věci. Skrze tzv. kooperativní učení, kdy děti pracují ve dvojicích či menších skupinkách, se děti učí týmové spolupráci a schopnosti řešit sporné situace kompromisem.

Situační učení

Děti se učí novým dovednostem a poznatkům z konkrétních reálných situací, které jim umožňují rozšiřovat jejich sociální a emocionální kompetence.

Spontánní sociální učení

Děti se učí hlavně napodobováním, proto jsou dětem poskytovány vhodné vzory chování a postojů. Přísně dbáme na správné vyjadřování, základy etikety a slušného chování, řešení problémů formou diskuse a dohod.

Intuitivní pedagogika

Menší skupinky dětí (max. 16) pedagogům umožňují využívat intuitivní pedagogiku a uplatňovat individuální přístup k dětem. Dětem se dává určitý pocit volnosti (v rámci nastavených pravidel), nenutí se jim žádná aktivita, samy si volí, zda se do činnosti s pedagogem zapojí či nikoliv. Prostřednictvím zajímavých her a činností se snažíme děti motivovat k učení a získávání nových poznatků. Během pobytu v lese upřednostňujeme hlavně pohybové aktivity a hry, které stimulují mozek a myšlení.

Více informací zde: <http://intuitivnipedagogika.cz/>

Waldorfská pedagogika

Děti se učí, že den má svůj řád a rytmus. Snažíme se děti všestranně rozvíjet, proto jsou součástí výuky výtvarné a řemeslné činnosti, hudební činnosti (zpívání, hraní na nástroje), vyprávění příběhů a říkanek, čtení pohádek a bajek, udržování lidových zvyků (oslavy svátků během roku) a návštěvy kulturních akcí (divadel, muzeí, výstav). Děti vedeme k úctě k lidem a všemu živému, k empatii, toleranci a vzájemnému porozumění. Děti se učí, že je správné pomáhat slabším a menším, pomáhat druhým, pokud o to požádají, nebo když je někdo druhý v nouzi, pomáhat zraněným a nemocným, vážit si starších a nad nikoho se nepovyšovat.

<http://www.iwaldorf.cz/>

Montessori pedagogika

Montessori pedagogika vychází z vývojových potřeb dítěte, učí ho rozvíjet jeho přirozené schopnosti a smyslové vnímání. Děti si hrají s tím, co najdou v lese, jako jsou klacíky, šišky, listy, kamínky apod. Během pobytu v lese zlepšují svojí pohybovou

koordinaci a sebejistotu. Při rukodílných pracích s přírodním materiálem dále rozvíjí jemnou motoriku.

Více informací zde: <http://www.montessoricr.cz/>

Výchovné a vzdělávací cíle LKF

Naším hlavním cílem je šťastné a spokojené dítě. Snažíme se u dětí přirozeně rozvíjet níže uvedené dovednosti, schopnosti a znalosti (klíčové kompetence) tak, aby na konci svého předškolního období bylo každé dítě jedinečnou a samostatnou osobností, která umí čelit nástrahám okolí a poradit si s nimi.

Fyzické kompetence – rozvíjení fyzické zdatnosti a obratnosti, posilování zdraví a imunity, rozvíjení jemné a hrubé motoriky, rozvíjení gymnastiko-atletických základů, umění odpočívat a relaxovat, zvládnutí delší pěší túry

Emoční kompetence – zvládání emocí a konfliktních situací, umění spolupracovat s ostatními, učení se toleranci a trpělivosti, řešení problémů v klidu a dohodou, vyvarování se násilí a agresivity

Sociální kompetence – umění pomáhat druhým a dělit se s ostatními, učení se empatii k druhým, osvojování si základů slušného chování a etikety, výpomoc s úklidem v zázemí LKF, rozvíjení samostatnosti a samoobsluhy

Rozumové kompetence – verbální i neverbální komunikace, umění se srozumitelně vyjadřovat a správně artikulovat, schopnost zapamatovat si jednoduchou básničku či písničku, převyprávět krátkou pohádku či příběh, nebát se vyjádřit svůj názor, zvládat vystupování před publikem

Smyslové kompetence – rozeznávání různých tvarů, barev, zvuků, vůní a chutí, rozvíjení fantazie a představivosti, rozvíjení praktických a uměleckých dovedností

Volní kompetence – posilování vůle a motivace k učení a poznávání, podpora zdravého sebevědomí, přiměřené podporování ambicióznosti a vytrvalosti

Kompetence obecných znalostí – základní biologické, geologické, ekologické a matematické vědomosti, osvojení si hygienického minima, znát základy první pomoci, povědomí o zdravém životním stylu, ctít a chránit přírodu, mít povědomí o lidových zvycích, svátcích, tradicích a řemeslech, umění rozpoznat rizika a pracovat s nimi

Vzdělávací oblasti LKF

Vzdělávací nabídka zahrnuje praktické činnosti a intelektové aktivity, které rozvíjejí a posilují výše zmíněné kompetence. Vzdělávání probíhá na základě tří tematických oblastí (viz níže), ze kterých je sestavován roční vzdělávací plán (viz str. 6).

Ekologická výchova a její cíle

- Seznámit děti s okolní přírodou a krajinou, s místní flórou a faunou: Evropsky významná lokalita Placy (Natura 2000) a Hrachoviště - výskyt vzácných živočišných druhů, jako je kuňka žlutobřichá, mlok obecný, čolek horský, listonoh letní, rak kamenáč a další
- Seznámit děti s pravidly chování v lese a vysvětlit jim, co je špatné a co správné
- Učit děti základním poznatkům o ekologii, tedy o ekosystémech a biotopech, o koloběhu látek v přírodě, o přírodních živlech, o přírodních zdrojích energie a jejich využití apod.
- Umožnit dětem prožít rytmus změn ročních období a přírodních jevů v kontaktu s přírodou
- Vysvětlit dětem, že příroda nejsou jen živočichové a rostliny, ale že i my sami jsme její součástí, a proto bychom se měli podle toho chovat
- Ukázat dětem hodnoty lesního společenství a hodnoty lidské společnosti
- Vychovávat děti v oblasti ochrany přírody a okolní krajiny
- Naučit děti vážit si přírody a respektovat její chod a život v ní
- Posilovat u dětí pozitivní vztah, úctu a sounáležitost k živé i neživé přírodě
- Zapojovat se do komunitních aktivit nebo je iniciovat, podporovat udržitelný rozvoj komunity LKF
- vést děti ke zdravému životnímu stylu (stravování, pohyb na čerstvém vzduchu, hygienické návyky) a ekologickým návykům (hospodaření s vodou a energiemi, recyklace odpadu a kompostování biologického odpadu)
- Zapojovat děti do snižování ekologické zátěže provozu LKF
- Podporovat u dětí odpovědný postoj k životnímu prostředí
- Aktivně zapojit děti a motivovat jejich rodiče k péči o místní životní prostředí (např. sbírání odpadků v lese, účastnit se ekologicky zaměřených akcí atd.)
- Podporovat u dětí vnímání koloběhu života, vnímání, že svět má svůj řád, je rozmanitý, pozoruhodný a pestrý
- Seznámit děti s ekologickými problémy současné společnosti, nepříznivými vlivy člověka na životní prostředí a ukázat dětem jakým způsobem se tomu dá zabránit či vzniklé škody napravit
- Vhodně působit na rodiče, zapojovat je do environmentálních programů a aktivit LKF
- Spolupracovat s ekocentry, lesními mateřskými školami a dalšími institucemi zaměřenými na environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu
- Umožňovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti ekologické výchovy a přírodní pedagogiky

Všeobecné znalosti, dovednosti a jejich cíle

- Naučit děti základním poznatkům z ostatních odborných oblastí, jako je biologie, geologie, matematika a logické myšlení, fyzikální zákony, historické souvislosti, umění atd.
- Seznámit děti s Vesmírem, hvězdami, se vznikem života na zemi, planetami a pohyby Země
- Naučit děti orientovat se v časových a prostorových pojmech
- Naučit děti základním poznatkům o těle a jeho zdraví, mít povědomí o první pomoci a vědět, jak se zachovat v případě, že je někdo zraněný či v bezvědomí
- Podporovat u dětí sebeobsluhu a samostatnost
- Učit děti základním principům slušného chování, respektu k lidem a sociálnímu uvědomění
- Podporovat děti v udržování lidových zvyků, tradic a řemesel
- Rozvíjet u dětí tvořivou činnost, kreativitu a manuální zručnost
- Rozvíjet u dětí smyslové vnímání pomocí hmatu, sluchu, zraku, čichu a chuti
- Podporovat u dětí rozvoj pohybových dovedností, jako je koordinace těla, rovnováha, lokomoční pohyby a jemná motorika
- Posilovat u dětí fyzickou i psychickou zdatnost, zdraví a imunitu
- Naučit děti správnému protahování, dechovým cvičením a relaxaci
- Učit děti praktickým dovednostem, které jsou přiměřené jejich věku

Sociálně-kulturní oblast a její cíle

- Podporovat u dětí duševní pohodu a psychickou odolnost
- Podporovat u dětí rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností, jako je výslovnost, projev, vyjadřování, ale i naslouchání, vnímání a porozumění
- Podporovat u dětí rozvoj komunikativních dovedností verbálních i neverbálních a kultivovaného projevu
- Podporovat u dětí rozvoj výtvarných, hudebních a dramatických dovedností
- Podporovat u dětí utváření vztahů k jiným dětem či dospělým
- Posilovat u dětí prosociální chování a postoje, jako je empatie, tolerance, respekt, přizpůsobivost
- Podporovat u dětí rozvoj kooperativních dovedností
- Naučit děti zvládat konfliktní situace bez zbytečných emocí a agresivity
- Podporovat u dětí altruismus a schopnost pomáhat druhým
- Podporovat u dětí rozvoj schopností nezbytných pro soužití ve společenství ostatních lidí (schopnost spolupracovat, spolupodílet se a sdílet)
- Vytvářet u dětí povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- Vytvářet u dětí povědomí o ostatních kulturách a národnostech
- Posilovat u dětí pozitivní vztah ke kultuře a umění
- Podporovat společenský život v obci, vytvářet zázemí pro společné setkávání rodičů a jejich dětí, ostatních rodinných příslušníků, ale i širší veřejnosti, bez rozdílů věku a sociálního postavení

Roční vzdělávací plán LKF

Roční vzdělávací plán je založen na měsíčních blocích integrovaných do ročních období, které obsahují především ekologicky laděné aktivity, dále aktivity zaměřené na všeobecné znalosti, experimenty a projekty, tvořivé a umělecké činnosti, pohybové aktivity, praktické činnosti, mimoškolní exkurze (výlety, kulturní akce, návštěvy ekocenter, farem, apod.) a komunitní akce pro rodiče a širší veřejnost.

Podzim (září – listopad)

S Felbiánkem poznáváme les

První den v LKF se děti seznámí s lesním skřítkem Felbiánkem, který je následně provází okolní přírodou. Společně poznávají zvířátka a rostliny místního lesa, učí se o tažných ptácích, stromech, o zimování zvířat a o přírodním živlu vzduch. Děti se dále dozvídají o využitelnosti větru jako zdroje energie, o vlivu dopravy na životní prostředí a o hospodaření s odpady. Samy se potom zapojují do třídění odpadů a čištění lesa. Povídáme si také o zdravých potravinách a zdravém životním stylu. Z přírodních materiálů nalezených v lese (např. kaštiny, žaludy, klacíky, kůra, listy) společně tvoříme výrobky tematické danému měsíci a pomocí jednoduchých experimentů (např. měření teploty a množství srážek za týden) poznáváme přírodní zákonitosti. Povídáme si také o významných svátcích a dnech, lidových zvycích a řemeslech, které souvisí s podzimním obdobím (např. sklizňové slavnosti, podzimní rovnodennost, sv. Václav, Dušičky, sv. Martin, Den boje za svobodu a demokracii). Pro rodiče organizujeme oslavu svatováclavského posvícení a děti si připravují pěvecké a hudební vystoupení. V rámci řízených aktivit a během volné hry děti rozvíjejí svoji koordinaci těla, rovnováhu, lokomoční pohyby a jemnou motoriku. Pro zvýšení naší fyzické zdatnosti se vydáme na výlet po CHKO Brdy. Navštívíme expozici CHKO Brdy v Domě Natura v Příbrami a řemeslnou dílnu v Ekocentru Kavyl. Pro posílení klubového ducha společně strávíme jednu noc v zázemí LKF při čtení pohádek.

Zima (prosinec – únor)

S Felbiánkem vítáme první sníh

Na začátku zimního období zasvěť Felbiánek děti do času adventu a Vánoc: s dětmi zpíváme a hrajeme koledy, vyrábíme ozdoby, betlém a dárečky pro rodiče, zdobíme zázemí LKF, slavíme svátek sv. Mikuláše a zimní slunovrat. Děti se seznamují s lidským tělem a učí se, jak předcházet nemocem a posilovat imunitu. Během pobytu v lese děti doplňují krmivo pro zvířátka a poznávají zvířecí stopy. Učíme se o přírodním živlu oheň a jeho významu pro člověka. Povídáme si o ochraně přírody, o chráněných rostlinných a živočišných druzích. Povídáme si také o Slunci a jeho významu pro život na Zemi, o sluneční energii a jejím využití. Společně se ponoříme do tajů Vesmíru a hvězd (pozorujeme a určujeme souhvězdí a hvězdy) a povíme si o vzniku života na zemi, planetách a pohybech Země. Učíme se orientovat v časových a prostorových pojmech. Učíme děti matematickému a logickému myšlení. V tomto ročním období jsou na programu dne většinou zimní radovánky a hry pro zahřátí organismu, ale věnujeme se

těž protahování, dechovým cvičením a relaxaci. S dětmi se vypravíme také za kulturou, navštívíme muzeum nebo divadlo, navštívíme také expozici betlémů v Domě Natura v Příbrami. Pro rodiče uspořádáme vánoční besídku, tříkrálovou slavnost a masopustní karneval.

Jaro (březen – květen)

S Felbiánkem slavíme příchod jara

Společně slavíme jarní rovnodennost. S Felbiánkem vítáme jaro a loučíme se zimou (vynášíme Moranu). Povídáme si s dětmi o tom, jak přicházejí na svět mláďata a jak hnízdí ptáci. Pozorujeme probouzení přírody (první jarní kytičky, včelky a čmeláci začínají opylovat květiny). Děti se učí o přírodním živlu země, ekosystému pole a vodním ekosystému a vysévají první zeleninu a bylinky. Účastníme se úklidu lesa, který pořádá Správa CHKO Brdy. Děti se seznamují s geologickým složením Brd (sbírají různé druhy kamenů a pracují s nimi). Společně si povídáme o Velikonocích, děti malují vajíčka, učí se plést pomlázku, učí se velikonoční koledy, pečeme mazanec a velikonočního beránka. Povídáme si o svatodušních svátcích, o čištění studánek a jízdě králů. Děti procvičují smyslové vnímání pomocí hmatu, sluchu, zraku, čichu a chuti. S dětmi připravujeme kontroly („lampiónky“) na orientační běh v okolí LKF, kterého se děti společně s rodiči zúčastní. Vypravíme se do geoparku Joachima Barranda, navštívíme farmu a prozkoumáme život v rybníce a jeho okolí (ve spolupráci s Ekocentrem Orlov). S dětmi také nacvičíme divadelní představení ke Dni matek.

Léto (červen)

S Felbiánkem nastavíme tváře sluníčku

V tomto měsíci se seznamujeme s přírodním živlem voda a jak s ní správně hospodařit. Poznáváme biotop louky, sbíráme kytičky do herbáře a pozorujeme luční a lesní hmyz. Sbíráme a sušíme bylinky a učíme se o jejich léčivých účincích. Slavíme letní slunovrat a Svatojánskou noc. S dětmi se vypravíme na výlet do zoologické zahrady. A protože se blíží konec školního roku, uspořádáme pro děti sportovní den plný soutěží a her. Vypravíme se též na nedaleký hrad Točnick. Na konci června se pak rozloučíme s předškoláky, opékáme buřty a společně s rodiči zhodnotíme uplynulý rok. Pro posílení klubového ducha zakončíme školní rok druhou nocí společně strávenou při čtení pohádek v zázemí LKF.

Hodnotící systém LKF

Hodnocení dětí

Hodnocení dětí probíhá na základě průběžného sledování jejich vývoje a vzdělávacích pokroků. Výstupy z pozorování zapisuje pedagog do elektronického deníku, který je sdílený s ostatními pedagogy a koordinátorem. Závěry i jednotlivá pozorování jsou rodičům sdělovány zásadně ústně při společných setkáních, které se konají jednou měsíčně, nebo na rodičovských schůzkách, které probíhají minimálně dvakrát ročně.

Jsme otevřeni jakékoliv spolupráci při harmonizaci rodinného prostředí dítěte. Na webových stránkách, facebooku a také emailem informujeme o uplynulých událostech.

Hodnocení práce pedagogů

Hodnocení pedagogů probíhá průběžně, dále na kolektivních schůzkách a při individuálních konzultacích. Pedagogové si vedou pedagogický deník s měsíčními plány, dílčími přípravami, novými vhodnými aktivitami, včetně vlastní reflexe a návrhů na zlepšení. Pedagogové své zkušenosti sdílí s ostatními pedagogy i koordinátorem. Pedagogové jsou motivováni k dalšímu vzdělávání prostřednictvím odborných kurzů, seminářů či exkurzí, sledováním odborných publikací a článků s tematikou lesních mateřských škol, environmentální výchovy a lesní pedagogiky. Dále podporujeme spolupráci s jinými lesními mateřskými školami, s ekocentry a se vzdělávacími institucemi v blízkém okolí (např. výměnné stáže pedagogů, stáže studentů pedagogiky v LKF).

Hodnocení naplňování cílů a záměrů pedagogické koncepce

Hodnocení pedagogické koncepce provádí průběžně jak pedagogové, tak zejména koordinátor LKF. Hodnotící tým se schází minimálně dvakrát do roka, aby určil, zda dochází k naplňování cílů a záměrů pedagogické koncepce. V případě nedostatků navrhne postup nápravy a konkrétní změny a nové nápady, jak pedagogickou koncepci upravit a vylepšit. Na hodnocení pedagogické koncepce se mohou podílet též rodiče.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Hodnocení provádí koordinátor, pedagogové, provozní zaměstnanci a rodiče. Společně na členské schůzi, která se koná minimálně jednou ročně, vyvozují závěry pro další postup. Hodnotí se hlavně věcné podmínky, jako je zázemí LKF a jeho blízké okolí, dále psychosociální podmínky, tj., pobyt v přírodě, velikost skupiny dětí a komunitní způsob fungování LKF, a v neposlední řadě životospráva, kam patří pobyt dětí v přírodním prostředí, stravování a pitný režim.

Zpracováno: 7. ledna 2018

Zpracovala: RNDr. Petra Wasková, Ph.D.